

Het China-ABC

Met medewerking van Judith van de Bovenkamp

Alfabet

Een veelgehoorde vraag is: “Hoeveel letters heeft het Chinese alfabet?” De Chinese taal heeft geen alfabet, maar karakters. Een karakter is één lettergreep, en die ene lettergreep is een woord. Door verschillende karakters te combineren kun je ook woorden maken die uit twee of meer lettergrepen bestaan.

Buskruit

Chinezen waren altijd geïnteresseerd in het vinden van het ‘kruid der onsterfelijkheid’. Tijdens hun zoektocht mengden ze salpeter, houtskool en zwavel. Door deze drie ingrediënten te combineren vonden ze per ongeluk het buskruit uit. De eerste beschrijving van hoe je buskruit moet maken, stamt uit het begin van de zevende eeuw.

China

Over waar de naam ‘China’ vandaan komt, zijn de meningen verdeeld. Heel waarschijnlijk is de naam afkomstig van de Qín-dynastie. Dat is de dynastie die China voor het eerst heeft verenigd, en die de Chinese muur heeft gebouwd. Qín spreek je uit als Chin. (Kijk ook bij de Z.)

Dialect

In een klein land als Nederland worden al veel verschillende dialecten gesproken. China is zo groot als heel Europa. Het is dus logisch dat er ontelbaar veel dialecten zijn. De Chinezen in Nederland spreken voornamelijk de volgende dialecten: Kantonees, Hakka, Min-dialect, Wu-dialect en het Noordelijk Chinees dialect. Dit laatste dialect is de standaardtaal van China: het Mandarijn.

Export

De belangrijkste producten die Nederland naar China exporteert zijn machines, chemische producten, voeding, dranken en minerale brandstoffen. Volgens de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) ging in 2015 1,8% van onze exportgoederen naar China.

Feniks

Zoals je misschien wel weet is de draak het symbool van China. Dit komt omdat de draak het symbool van de keizer is. De feniks is de koningin van de vogels, en daarom het symbool van de keizerin.

Gele Rivier

De Chinese naam voor de Gele Rivier is Huánghé, of ook wel Huangho (dit is geen Kantonees uitspraak!). Deze rivier is 5.643 kilometer lang. De Gele Rivier dankt haar naam aan de grote hoeveelheid klei die met het water mee stroomt. Hierdoor ziet het water er geel uit. De Gele Rivier is belangrijk voor de Chinezen, omdat de Chinese beschaving zich begon te ontwikkelen langs deze rivier.

Hànyǔ Pīnyīn

Hànyǔ Pīnyīn is het systeem dat de Chinezen zelf ontwikkeld hebben om de uitspraak van de klanken om te zetten in westerse letters. Hierdoor is het leren van Chinees voor buitenlanders een stuk gemakkelijker. (Kijk ook bij de V.)

Import

Zonder dat je het misschien beseft, gebruik je dagelijks Chinese producten. Van kleding en schoenen is dat natuurlijk wel bekend. De andere belangrijkste importproducten zijn mobieltjes, speelgoed, computers en huishoudelijke artikelen. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat in 2015 al 32% van de invoer luchtvaartdiensten voor vrachtverkeer uit China kwam.

Japans

Voor alle duidelijkheid: Duits is geen Nederlands, en Chinees is geen Japans! De Japanse taal heeft wel veel leenwoorden uit het Chinees, en heeft een groot deel van de Chinese karakters opgenomen in de eigen taal. Hierdoor lijkt het soms alsof Chinees en Japans hetzelfde zijn, maar dat is dus niet zo. Het zijn twee totaal verschillende talen.

Karakters

Veel mensen vragen zich af hoeveel karakters er precies zijn. Volgens een Chinees woordenboek uit 1994 zijn het er 87.019. In de praktijk is er echter niemand die al deze karakters kent. Heel veel karakters zijn erg verouderd of heel specialistisch. Hoog opgeleide mensen kennen er misschien 7.000 tot 12.000, maar voor het dagelijkse leven gebruikt een Chinees maar 2.000 tot 3.500 karakters.

Lǐ

Een van de meest voorkomende achternaam in China is Lǐ. Omdat er zoveel Chinezen zijn, is Lǐ ook de meest voorkomende achternaam in de hele wereld. In totaal heten 96 miljoen mensen Lǐ, dat is ongeveer zeven procent van de Chinese bevolking.

Mobieltjes

China is de grootste markt voor mobiele telefonie ter wereld. In 2005 waren er in China 380 miljoen mensen met een mobiele telefoon. In 2012 heeft het aantal abonnees met een mobieltje in China al bijna de mijlpaal van 1 miljard bereikt.

Nieuwe karakters

De laatste keer dat er nieuwe karakters werden gemaakt was in het begin van de twintigste eeuw. Toen werd het Periodiek Systeem van de Elementen vertaald. Omdat dit systeem typisch westers was, konden de Chinezen het niet helemaal in de bestaande karakters weergeven. Er moesten dus wel nieuwe bedacht worden. Normaalgesproken maken Chinezen geen nieuwe woorden door karakters te bedenken. De karakters zijn al duizenden jaren vastgelegd, het zou niet logisch zijn om er steeds nieuwe aan toe te voegen. In het alfabet bedenken we ook geen nieuwe letters. Een nieuw woord wordt gemaakt door verschillende karakters te combineren.

Olympische Spelen

De Chinezen waren apetrots en gingen helemaal uit hun dak toen ze hoorden dat ze de Olympische Spelen mochten organiseren in 2008. Nederland behaalde op deze Spelen zeven keer goud. China behaalde 51 gouden medailles.

Panda

Heb je de panda's al gezien? In mei 2017 kreeg Ouwehands Dierenpark twee reuzenpanda's in 'bruikleen': Wu Wen en Xing Ya. De pandabeer wordt ook wel bamboebeer genoemd, omdat hij bijna alleen maar bamboe eet. In het wild zijn de panda's eigenlijk gevangenen van hun eigen voedsel, want bamboe groeit alleen in China. Maar in de dierentuin kun je de pandabeer nog zien tot 2032.

Qínshǐ Huángdì

Qínshǐ Huángdì is de keizer die heel China heeft verenigd. De letterlijke vertaling van zijn naam is 'De eerste keizer van de Qín-dynastie'. Deze dynastie heeft trouwens niet zo lang geduurd: van 221 - 206 v.Chr., in totaal vijftien jaar. Maar het was wel een erg belangrijke dynastie. Qínshǐ Huángdì is ook degene die de opdracht voor de bouw van de Chinese muur heeft gegeven, en voor het beroemde terracottaleger. (Kijk ook bij de X.)

Restaurant

Bij Chinees eten denken veel Nederlanders aan babi pangang en nasi goreng. Maar dit zijn allebei Indonesische gerechten! Chinezen eten wel gebakken rijst, wat nasi goreng eigenlijk is, maar babi pangang kennen ze helemaal niet. In Nederland zijn niet veel authentiek Chinese restaurants; bijna alleen Chinees-Indonesische (of Chinees-Indische) restaurants. Hier worden gerechten uit alle twee deze landen geserveerd, waardoor het soms lastig is om te weten welk gerecht nou eigenlijk waar vandaan komt.

Shanghai

Tot 2005 was Rotterdam de grootste haven van de wereld, maar inmiddels is dit Shanghai. In Shanghai wonen ongeveer 16 miljoen mensen, net zoveel als in Nederland. En dat terwijl stad ongeveer even groot als de provincie Utrecht is ...

Toontaal

Chinees is een toontaal. Dit houdt in dat de betekenis van een woord verandert wanneer het op een andere toonhoogte uitgesproken wordt. Dit klinkt misschien heel vreemd, maar in Europa zijn er ook toontalen. Bijvoorbeeld Zweeds, Sloveens, Servo-Kroatisch en zelfs het Limburgs dialect!

Uitvindingen

Dat het buskruit door de Chinezen is uitgevonden heb je eerder in dit ABC kunnen lezen (kijk bij de B), maar de Chinezen hebben nog meer belangrijke uitvindingen gedaan. Bijvoorbeeld de boekdrukkunst en het kompas. Met hulp van het kompas waren de Chinezen goede zeevaarders, ze zijn in de vijftiende eeuw al tot Afrika gevaren.

V

Het Hanyu Pinyin (kijk bij de H) gebruikt alle letters van het Nederlandse alfabet, behalve de letter V. Chinezen kunnen de V niet uitspreken, ze hebben deze letter niet in hun uitspraakstelsel. In plaats van de V gebruiken ze de F.

Wǔshù

Als je over Wǔshù praat, weet bijna niemand waar je het over hebt, maar heb je het over Kungfu, dan gaat er bij de meeste mensen wel een lichtje branden. Beide woorden betekenen vechtkunst, alleen is Wǔshù de uitspraak in het Mandarijn, en Kungfu in het Kantonees.

Xi'ān

Xi'ān was de hoofdstad van verschillende dynastieën, waaronder de Qín- en de Táng-dynastie. Tijdens de Táng-dynastie was Xi'ān het oostelijke eindpunt van de zijderoute. Xi'ān werd wereldberoemd toen in 1974 het terracottaleger werd ontdekt bij het graf van Qínshǐ Huángdì (kijk bij de Q).

Yangtze

Dit is de langste rivier van China. Hij wordt ook wel Yángzǐjiāng of Chángjiāng genoemd. Chángjiāng betekent 'Lange rivier'. Een logische naam, want de rivier is 6.380 kilometer lang. Hij wordt vaak gezien als de scheidslijn tussen Noord- en Zuid-China.

Zhōngguó

Zhōngguó betekent 'Rijk van het midden'. Het is de naam die de Chinezen voor China hebben. De naam is eenvoudig te verklaren: de Chinezen dachten dat ze midden op de aarde woonden. Je zou kunnen zeggen dat ze gelijk hebben. China was vroeger zo hoogontwikkeld, dat het land het centrum van beschaving was voor de buurlanden.